

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

<http://www.newlearning.org.ua/content/psihologichna-teoriya-i-tehnologiya-navchannya-aktualni-problemi-psihologiyi-tom-8-vipusk-3> (дата звернення: 01.03.2023).

7. *Словник професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України (до курсу «Українська мова за професійним спрямуванням») / уклад.: М. П. Вовк, Р. С. Троцький, В. С. Молдавчук, О. В. Чуприна, О. А. Блінов, С. І. Шепель; за ред. А. О. Пожидаєва. К.: НАВС України, 2016. 156 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1566/1/Словник%20проф.%20термінології.pdf> (дата звернення: 02.03.2023).*

8. Хваліна Ю. С. Сугестивність підлітків як результат психологічного впливу. Інсайт: психологічні виміри суспільства : матер. міжнар. конф. / ред. кол.: І. С. Попович, С. І. Бабатіна, І. Р. Крупник та ін. Херсон: ВД «Гельветика», 2019. № 1(16). С. 291–292.

9. Elizabeth F. Loftus, Deborah Davis. Recovered Memories Annual Review of Clinical Psychology. 2006. vol. 2/ P. 469–498. URL: <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.2.022305.095315> (дата звернення: 05.03.2023).

10. Rinad S. Beidas. Individual Differences in the Formation of False Memories: Is Suggestibility a Predictive Factor? *Colgate University Journal of Sciences*. Philadelphia: University of Pennsylvania, 2003. vol. 35. P. 35–91. URL: https://repository.upenn.edu/psychiatry_papers/16/?utm_source=repository.upenn.edu%2Fpsychiatry_papers%2F16&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages (дата звернення: 05.03.2023).

УДК 159.923.2

ВІРА ДІТЕЙ У ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Українець Віта здобувачка ОС «магістр»,
спеціальності 053 «психологія» 1 курс, РДГУ

*Науковий керівник: Безлюдна В.І., професор, кандидат педагогічних наук,
заступник завідувача кафедри*

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року розпочалось повномасштабне вторгнення російських військ на територію України. Війна – це травматична подія і ця дата докорінно змінила та вплинула емоційно, психологічно, фізично на велику кількість людей в країні. Зміни у формуванні психіки, установок, світогляду та віри – все це викликає фрустрацію, депресію. Дані стани відчувають не тільки дорослі, але й діти. На даний час Росія позбавила безтурботного, радісного дитинства ціле покоління маленьких українців. Однак, вони так само, як дорослі, творять майбутнє України.

Таким чином ми маємо в Україні існування дітей війни як складне соціальне – психологічне явище. В той же час вони щодня чують про героїчну боротьбу наших захисників, яке спонукає їх вірити, тобто, допомагати, бути причетними до патріотичного суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розгляд психологічних досліджень війни відкриває нам психологів, серед вітчизняних таких як, В.М.Бехтерев, П.Б. Ганнушкін, Ф.Є.Зарубін, С.В. Крайц, Є.К. Краснушкін, В.А. Гиляровський, А.Є. Архангельський – вони вивчали психологічні зміни у психіці під час I та II світових воєн. Нині, із збільшенням кількості воєнних конфліктів, запит на вирішення певних психологічних проблем все ж зростає.

Проте, існує мало робіт, які б відображали позитивну динаміку віру у збройні сили своєї країни, для населення яке знаходиться у числі розподілу гуманітарного хабу, зокрема серед дітей. В більшості питання віри розглядається у релігійному контексті і менше у психологічному.

Даний феноменологічний термін «віра» розглядали такі психологи У. Джеймс, К.Г.Юнг, Е.Фромм, В. Франкл, Е. Еріксон, О.Г., К. Роджерс

Мета статті – розкрити сутність феномену «віра» та його функцій у формуванні відчуття індивідуального психологічного благополуччя людини у період війни.

Виклад основного матеріалу: Сутність поняття «віра» визначається у психологів наступним чином:

Карл Юнг вважав, що віра – це установка вірності власному закону, як довіра людини власному моральному рішення слідування обраним життєвим шляхом. «Індивідуальна віра, як психологічний феномен, має глибокі архетипічні корені в колективному несвідомому» [3].

Віра, за У. Джеймсом, нерозривно пов'язана з волею: «Віра – впевненість в тому, що з теоретичної точки зору ще може створювати сумнів; а так як мірилом віри служить готовність до дії, то можна сказати, що віра – це готовність діяти заради мети, вдале досягнення якої гарантовано нам заздалегідь» [2, с.66]. У своїх роботах він наводив численні приклади того як віра сприяла тому що поставлений факт думок відбувався в реальності.

Ерік Фромм уже більше окреслював поняття віри у поза релігійному контексті: віра – внутрішня орієнтація, установка людини. «... людина вірить, а не що у неї є віра» [4] Тобто не ірраціонально підходила до розв'язання даних питань, а більш раціонально – не сліпо довіряла авторитету, а схилилась до свого попереднього досвіду, спирається на дані своєї уяви, вірить у правильність своїх припущень. «...жити згідно з вірою означає жити продуктивно й бути впевненим в одному – в тому, що зростання і розвиток можливі тільки на основі продуктивної активності, а також того, що кожен із нас, як відомо з досвіду, є активним суб'єктом, предикатами якого є різні види діяльності» [1, с. 160].

Віктор Франкл схилився до того, що віра – це усвідомлення над-сенсу, засноване на внутрішній силі, що робить людину більш життєздатною.

Карл Роджерс виділяв продуктивну віру та віру в себе. Для розкриття нашого питання більше підходить продуктивна, оскільки вона окреслює віру в інших людей. Проявляється вона у дружбі, любові, милосерді, співчутті, відкритості спілкування.

Віра – це «особливий стан психіки, що полягає в повному і беззастережному прийнятті людиною будь-яких відомостей, текстів, явищ, подій або власних уявлень і висновків, котрі можуть виступати в подальшому основою його» Я. [4, с. 84].

Підводячи до висновку опрацьовані матеріали, можна сказати, що деякі науковці розглядають віру як когнітивний процес, інші ж як ірраціональний, той що незбагнений, проте і він супроводжується почуттям впевненості в правильності знань, виходячи із свого досвіду або виокремленим із всезагальної інформації, яка піддалась осмисленню людиною.

Отже, поняття «віра» детально аналізується у психології. Війна по новому розкриває цей феномен у душі кожного. Від дітей та й дорослих ми часто чуємо: «Я вірю в перемогу», «Я вірю в Збройні Сили України», «Я вірю, що все буде добре». Віра допомагає людині вистояти в низці життєвих ситуацій і страждань. Вона відіграє чи не центральне поняття у набутті сенсу життя. Яскравим прикладом такої ситуації можна обрати Джона Мак Кейна відомого політика і громадського діяча, який у свій є ветераном війни. За його словами йому допомогли: «віра в Бога, віра в себе, віра в свою країну». У даній ситуації віра – це впевненість у позитивному результаті, якого ще немає. Тобто віра у перемогу – сильний і мотивуючий чинник самої перемоги. Як зазначає Dalbert С., віра підтримує та підсилює стресостійкість особистості.

За даними дослідження 9-10 квітня 2022 року дослідницька панель «Власна думка» за підтримки Інституту соціології НАН України, з ініціативи Офісу Президента України, здійснила на волонтерських засадах дослідження «Українці та війна» (метод – онлайн-інтерв'ю, вибірка – 4676 респондентів віком 14–55 років) [1]: 93,7% українців вірять у перемогу України, 2% респондентів не вірять; а 4,3% не змогли відповісти.

Отже, більшість українців вірять у перемогу своєї країни. Аналізуючи літературу соціологічного і психологічного спрямування, схилиється до думки, що об'єктом віри є:

- явища реальної дійсності;
- об'єкти що не піддаються розумінню, поясненню.

ВІРА В ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ

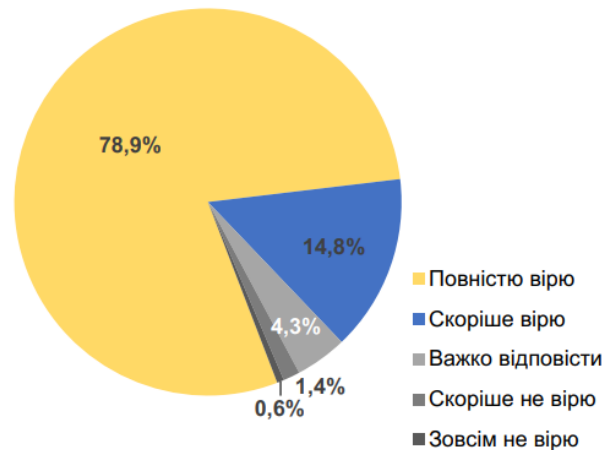

Рис. 1

Що є підґрунтям віри українців у перемогу?

По-перше, це історичні реалії. Аналізуючи історію воєн, кожен житель України проводить аналогію із сьогоденням та оцінює кроки, які здійснює суспільства для наближення перемоги. Зокрема, люди бачать, що президент щоденно звітує про виконаний обсяг робіт; щоранку вони мають можливість знайомитися із загальними статистичними звітами щодо подій на фронті; по завершенню тривоги люди отримують інформацію про підсумки роботи ППО. Все це є доказом результативності руху опору, мужньої боротьби Сил оборони воїнів, зусиль політичних діячів то що. Разом взяте, це формує підґрунтя віри.

Другою основою віри є явища, які не піддаються логічному поясненню. У цю категорію, можна віднести бойовий дух військових, який зараз мало досліджений, і який додає людям віри у перемогу. Відчуття бойового духу захисників беззаперечно позитивно впливає на благополуччя людей [6, с.66].

Висновок. Феномен віри відіграє важливу роль у психологічному благополуччі людини під час війни. Вона підтримує особистість у позитивному ставленні до військовослужбовців та життя на краще, дає можливість протистояти певним життєвим ситуаціям та дезінформації.

Список використаних джерел

1. «Власна думка» компанії Research.ua
<https://www.nas.gov.ua/EN/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=8993>
2. Грановска Р.М. Психологія віри : Мова, 2004. 576 с. [на рос. мові]
3. Dalbert C. (2001) The justice as a personal resource: Dealing with challenges and critical life events. New York: Kluwer Academic: Plenum Publishers,
4. Leavy, S. A. (1994) Erich Fromm on psychoanalysis and ethics. Contemporary Psychoanalysis, 30(3), 442–445.
5. Fromm, E. 1900-1980. To have or to be? published by Continuum, 1997

УДК 159.946.4:159.942.5-053.3

МЕТОДИ АРТТЕРАПІЇ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

Федорович Роман, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальність 053 «Психологія», 4 курс,

ПНУ імені Василя Стефаника;

Опанасюк І.В., кандидат психологічних наук, викладач

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150